

TAMNI ČOVJEK BIRGER

MARTINA VIDAČIĆ

SADRŽAJ

I. SJEĆAŠ LI SE MARY BELL?	5
Ptica, šljivin plod	6
Posljednja večera	8
Moja baka postaje poezija	9
Baka prodaje službenu sramotu	11
Nepotpuna	13
Autobus u lošem krajoliku	15
40. dan, hijene	16
Žene koje mi prethode	17
Stubište za čitanje	18
CeDell Davis doručkuje	20
Odrastanje	22
Ptica od zemlje, posljednji gmaz	23
 II. JA SAMO ŽELIM DA ME ODBACUJEŠ	 24
Ritam vrabaca	25
I svih djela njegovih	27
Vježbanje smrti	29
Rođena u metalu	31
Večera, kauč, TV	32
Krala sam grožđe	34

Blizanke	36
Jutarnji taksi	38
Burka	39
 III. CVJEĆARICA	 40
Otopio se snijeg na pisaćem stolu	41
Igrica	42
Ljetna terasa	44
Žena koja će kupiti hlače	46
Park „Radost“	47
Lorca se okreće	49
Bablje ljeto	50
Azija	52
Unutarnje dvorište	54
Borgesov proces	56
Propisano proljeće	57
Put cvijeća	58
 IV. KUĆA OD SRAMEŽLJIVE CIGLE	 60
Remen me nagovorio	61
Tajnica i/ili mala tajna	62
Mlijeko u prahu	63
Kuća od sramežljive cigle	64

Redovi	65
Waitsovo grlo	66
Odlagalište	67
Planinska stanica, tj. dno	68
Ptica kokoš	69
Popodnevni posjeti	70
Neumjerenost	71
 V. PISMA BIRGERU	 73
Samoubojica	74
Ementaler-život	75
Dan u muzeju	76
Noć u hotelu	77
Krajolik s prehladom	78
<i>Daddies</i>	80
Devet proćerdanih	81
Cvjećar samoubojica	82
Nestvarna djevojčica	83
 O autorici	 84
Impresum	85

I. SJEĆAŠ LI SE MARY BELL?

PTICA, ŠLJIVIN PLOD

Tog su ljeta šljive dozrijevale unatrag
Meso im je bilo modro
pa zeleno
pa posvijetlilo u cvijet

Tamno voće najbrže dozrije nijekanjem,
blijedim zidovima u koje se Iva umatala
pred svaki tulum

Ivini su starci učili djecu da se mozak
utiskuje ručno Ivin je brat imao velike
ruke, po jedna polutka u svaku šaku,

sve po pola sa sestrom

Zrenje je postojalo da nas učini drvenima,
napuni pupovima od grla do grla

Šljive su pucale od samopouzdanja, koštice
padale kao okoštale suze, smrvljeni kralješci,
iz svake je niklo po jedno savijeno stablo

Poslije, Ivin brat
objesio se na stablu
koje je također moglo biti šljiva

Plod tamnog učenja zrio je u zaborav

Vidjela sam, smrt je neobično velik primjerak
najobičnije privatne pomrčine,
ima ih posvuda, rastu, vidjela sam,
i na rubovima namještaja

Poslije su mi se oči smrkle, ništa nije bilo
dovoljno tamno da bi se uočilo

Odlučila sam: omotat ću oči slijepom sobom
i žestoko žestoko šutjeti,
brati mrkli muk,

mučati tamnom polutkom mozga
da posvijetli u ljubav,

ali tog su ljeta
zidovi bili slabo savitljivi
Stalno su se kore pupova razbijale o beton,
kao da će
netko propjevati

POSLEDNJA VEČERA

Poslije brodoloma
čuje se grebanje po površini pustih otoka

Hrana koja je tu jedina je hrana
Nestane li, jedino meso bit će moje meso
Nestane li, bit će tišine

Držala sam se za konac raskrojenih gaćica:
svaki razgovor ima tu nit
na koju treba posebno paziti
Uđeš li u tešku temu, ona pukne,

bude neugodan osjećaj – golo međunožje
na hladnoj keramici

Vuku vilice po tanjurima,
kao da iscrtavaju kroj na papiru,
mислеći dobro da je ostalo otvoreno
Iza šivaće mašine glava se naginje,
gleda kraj šava, kraj zadnje rečenice,

a najradije bih pukla po, rekla –

Naposljetku,
uklonit ću tanjure i bit će
previše modar stolnjak
Nit, bijela od nedostajanja, nadolazi horizontom

Veliko „o“ steže se oko okruglog stola: obitelj,
omča koja misli da spašava

MOJA BAKA POSTAJE POEZIJA

Baka kleči
na odsječenim koljenima

Slomljena cesta u zglobovima
posve je plastična: sad je napokon
tiša od papira, napokon postaje
pjesnički motiv

Više se ne sjećam kako su joj škripale kosti
svaki put kad bi pričala priču
o kravljim rogovima

koji su joj jednom probili najbolju suknju,
podigli je visoko gore u pamuk
pa udarili punom livadom djeteline

Sjećam se samo tjeskobe kad bi rekla:
nije se smjelo plakati, i pritom
palcem i kažiprstom opipavala
podlakticu

kao da moli krunicu
na zaleđenim kuglicama krvi

Na mom trbuhu živi jedna mala pastirica
Danju odreže i sakrije u pregaču neki zeleni
dio sebe: šaku po šaku, uho po uho,
komad po komad jezika,
polako sazrijeva u ništa

Noću propada u gladan želudac,
sluša kako u muškim cipelama odzvanjaju
godine koje će ostati prazne,
kao u metalnim zdjelama planinara

koji je propao u špilju

Ja se svako jutro iznova izvlačim,
gledam kako tuš odnosi smrvljene kosti
iz pupka, šupljeg vrška jezika
koji mi više nema što reći

A baka i dalje kleči i moli da u meni
zaplače mlijeko,
da me to bijelo ništa

napokon nadglasa

BAKA PRODAJE SLUŽBENU SRAMOTU

Baka stavlja na štand deset zbirki poezije unuke M.V.,
nevoljko: ne vjeruje papiru
u koji se ne smije umotati stručak cvijeća,
cvijeću koje znači više od cvijeća

Viče: karanfili! karanfili!
sve dok se karanfili ne vrate u sebe,
mirisom ne istisnu povijest kroz peteljke

Uz dekorativnu krv dekorativna knjiga

Devedeset i neke i ja sam prodavala,
dvadeset godina niža, u zadnji tren uprla čelom u os,
da knjižničarka S. iz školske knjižnice
prepozna nad štandom oči tamne od nesigurnih slova
Čvrstim pogledom, kao šaka muhu,
zgrabi moj zujeći pogled,
i pride da se cjenka za popust

Ispod tame
imala sam kvalitetne trgovačke oči,
brzo i bezumno kao krvna zrnca, brojila:
deset novčanica, krhkih kao stara izdanja,
deset noktiju (crveni lak potječe od lovaca,
noktiju obojenih utrobom jelena)

Baka je primala novac,
prstima masnim od bureka zaglađivala situaciju
Nije slutila starost, trenutak
pogleda na karanfil koji je izgubio svoju riječ
Poslije, našla sam je umotanu u knjigu,

napunila štand knjigama
koje nikad neće postati meso

Sinoć me sanjala, kaže, sa satarom u ruci,
kako kidam, kidam,
u crveno, a bez cvijeta

NEPOTPUNA

Maternica sliči na plosnatu krušku, piše
u *Priručniku za svaku ženu* iz pedesetpete,
jedinoj knjizi koju je majka dobila od majke,
koju sam dobila od majke

Iz te sam knjige naučila čitati:
čitam trudnoća mislim zrenje ispunjava kalup,

čitam koštica mislim baka u kolijevci,
sapeta krpama, prljavobijelim kao meso ploda
I dandanas se pita: jesam li se rodila?

Svrbi me kad pomislim
na muhe, zelene kao vinska boca njenog oca:
razbije li je o pod, muhe se discipliniraju,
za njih kralješci poslušno skupe znoj u utore

Molila se mrtvim svinjskim stražnjicama
koje su visile s greda, slanina je sipila, spavaj,
spavaj, život nije za gledanje

Čitam selo
mislim strop s otiskom čađave strane neba
Čitam kruška mislim trula kruška,
dobrovoljna glad

Majka majke kaže knjiga misli jedna knjiga
Majka kaže knjiga misli knjiga ko knjiga,

Iako i svakodevno ulazi u supermarket,
kupuje slaninu, bocu vina,

kilogram tog voća
krajnje napetih kora, neizvjesnost pred starost
Pomireno, kao da je namreškanost

koju ponekad osjeti pod rukom
nimalo ne užasava

Ja ih potom jedem, oslobađam košticu
Cijeli se život pokušavam roditi,

govorim: knjiga, knjiga, knjiga, knjiga,
stvaram biblioteku, grad knjiga,
šupljinu koja se, kao svrha, ne može ispuniti,
najslađu šupljinu

AUTOBUS U LOŠEM KRAJOLIKU

Linija senfa teče donjim rubom stakla

Majci je poslana poruka da sam stigla,
kvadrat se zacrnio da može spavati

Zašto mi je povjerovala,
kako je pristala ne bojati se moje smrti
dok volan tako jako miriše na rakiju
i žestoko se žestoko okreće

Vozač ne razlikuje stanice, sve su tišina
Samo se vidi kako senf staje, tone u mrak sendviča
Daleko je
sanitarna inspekcija, muhe na kori kruha
nalikuju na glavice pribadača
Neće me ubiti, no osjetim svaku iglu,

poput silovanja u boriku Bila su petorica,
djevojka je preživjela, hoda, jede, može kao i ja

pitati vozača koliko još,
buljiti u neljubazni dim cigarete,
nalik na konac kojim ga netko odozgo
prisiljava da puši

Senf opet teče, u mraku se čuje glad
Mislim na dlan,
magnet koji u mahanje skuplja poglede
na svakoj fotografiji iz djetinjstva,

ali ne mogu reći obranit ću se

40. DAN, HIJENE

Odmah se vidjelo da ne znam kuda bih
jer sam prešla pješački prijelaz
i obrnula ulicu

Zebra, zubi koje je cesta pokazala brzini,
da bih mogla napisati: auti su nakostriješeni,
sjajnih očiju, ali dječak u žutom kaputu
nosi buket ljubičastih jorgovana

Kod nas nema da poezija tek tako paradira
U mojoj ulici dobra domaćica
odreže jorgovane prije korizmene procesije,
da ljepota ne vrijeđa,
zatvori mirisne vaze prozorima,
da svijet ne povrjeđuje,
kao da zatvara oči
dok u glavi bjesni migrena

Ljubičasta se nosila u sezoni napuštanja:
napustile su me prve prijateljice,
prvog diktatora napustio je život
Sad je tako staromodna
da smije biti samo boja pokore,

kao što će dječak jednom čuti zlobni smijeh
kad god se sjeti tog kaputa,
žaliti jer na proljeće tijelo
više neće na nebo

ŽENE KOJE MI PRETHODE

Majstor je rekao: pojeo sam konkurenciju,
pčela je došla na vodu, to
ne smijem dirati

Svaka pčela koju sam ikad vidjela
izašla je iz bršljana
s kuće u kojoj skvotiraju
prabakin duh i nekoliko đankija:

ljepota visi o strukturi, kao pletivo

Neprestano drže igle u rukama,
pletene pelerine nalik na biskupske halje,
čipku za pičku, kapu za zigotu

Čista, ne smijem se zaraziti vještinom
od koje se zaboravlja važnija vještina,

kao što je konkurencija u majstorovu trbuhu
uspjela pojesti deset sendviča,
ali pritom zaboravila
začepiti pukotinu u cijevi

Pčela je razbila strukturu, ne smijem
dirati Suvišna hrabrost prsta i

sve pada u vodu

STUBIŠTE ZA ČITANJE

Ma kakve knjige,
to samo šuma poštuje kućni red

Na sudu, ponaša se ko sudski spis
U knjižnici, ventilatori slažu u police pluća
tanko narezana svojim rebrima,

listovi udišu naše izdisaje

Hodam parkom, nisam u krošnjama
Danas sam dala da me uslikaju za osobnu kartu
i sad mi, indijanki, nedostaje malo duše,
one bez boga, koja se mjeri dahom

Ustala sam rano i, suspregnutog daha,
dugo nanosila šminku

Svaki pet godina otkrijem pravo lice,
rastresenu nježnost pudera u prahu
Kako bih ikad mogla biti oni crveni ožiljci,
tragovi kandža divljih djevojaka,
kad se nikad nisam borila

Ovo na slikama, rupe u maskari,
i šutljive su i rječite, kao otisak unutarne vatre
oko prozora kuće kojoj prilaziš poslije rata,
s opravdanim strahom

Tko kaže da park nije istinski izraz stabla?
Ili knjižnica? Tek u njoj osjetim najbolje od šume:
tišina bijesnog korijenja,
staze bez kompasa,

led mramor na sjevernom izlazu
na kojem se nadam

ostaviti jajnike

CEDELL DAVIS DORUČKUJE

Palim radio,
pločice zazvuče okruglo

Sjedi mirno na kolima svakog jutra,
stari crnac prebijenih koljena

Šake, zgrčene kao zaleđene kuhinjske krpe,
položi na podlaktice i neprimjetno
noktima guli komadiće kože

Hrpa smeđih latica na stolnjaku, dovršen cvat,
s druge strane stola djeluje
bez razloga uzbudljivo, poput točki
u novinskim uskličnicima

Kava, njen pismeni dio, nestaje, treba napokon
ispuniti formular One točke
stavljam svugdje:

iza imena, iza grada, iza oca, kao da se
svega odričem

Državna administracija treba
toliko i toliko mrtvih godišnje, no mene
još uvijek gubi u trenutku
kad mi CeDell zabrinuto prstom dotakne čelo

kao majka kad se pljuvačkom na vrhu krpe
uvjeri da je madež stvaran ali koža izmišljena
pa kaže kako si blijeda skoro modra,

kako si modra

Onda sjaj u vodi Mississippija dobije oblik
prereže žice i drvo, a ja prihvatim

otpuhnem piljevinu i glatko
prijedom preko maslaca

ODRASTANJE

Napravila sam pedeset čučnjeva i otkrila vrat,
potom je N. pritisnula prstom žilu,

čulo se kako šiljasti zubi teku do srca,
kako u mraku šumi mala smiješna smrt

Njemu je otac lomio prste kad bi viski ostao bez leda,
on je morao ostati hladan, i nikad se ne bi

tako igrao, umetao krnje otiske u ritam,
stavljao točke na moj tekst Ma znam ja,

točka može obrnuti namjere Moji su
kuniće za klanje jedno jutro našli poslagane

umjesto peciva, s crvenim otiskom lasičjeg zuba

Kao doktor pred dijagnozu: uljudna,
odrasla smrt Mene nitko nije prisilio, ja sam

sama od sebe ostala hladna, jer sam ih htjela
sve pojesti, imati puno prstiju, igrati se

do besvijesti, do mraka

PTICA OD ZEMLJE, POSLJEDNJI GMAZ

Bez katastrofe,
gmazovi su nestali u statistici

Desettisućadvjestotridesetomog dana
vene su se stisnule u kabele,
kofer napunio grijalicom
Ima negdje neka toplina za svaki metalni trbuh

Otac je lacoste majicom oglasio
ono malo preostale hladne krvi
Krokodil otvorenih usta
kao da će mu prožvakati srce,
kao da će reći: oživjela me tvoja poezija

Otac stoji na peronu, nagluh kao kolodvorski šalter,
kaže: pogodi dišem li

Kažem: nemoj se bojati, neću nauditi majici,
napisat ću hlače,
baka nije baš nikad obukla hlače

Kažem: evo govorim, evo govorim moram ići
U čemu je sad poezija?

Između nas
kroz autobusno staklo ništa se ne čuje,
govnom je ptica presjekla mjesec,
kao pijat prepolovljen o kuhinjske pločice
koje smo kasnije zamijenili svjetlijima

Dotakla sam rub, dugo gledala prerezane prste,
ali žena iza šaltera izdala je kartu,
nesvjesna kamo će to odvesti,
i vidjelo se nema me namjeru
naučiti voljeti

II. JA SAMO ŽELIM DA ME ODBACUJEŠ

RITAM VRABACA

zimi padaju očevi zubi
kamenje usitnjava kaznu
ponekad pogodi al se slabo vidi
krv pada sporo kao latinska psovka
ljetos me popio obadov let
ja nisam krava ja nisam krava
strah je crveno u prahu krv kojoj je prošao rok
obadi padnu s prvim zimskim gulašom
zašto u gostionama kuharu nikad ne padne glava
samo pticama češće prascima *piaf*
ne ne želim više nikad čuti kako kiši mozak
evo radije svojom osobnom glavom padam na stol
dužna sam odsanjati da imam pet godina
sad mogu napisati „padam“ i stvoriti koljeno
onda se probuditi i napisati „koljeno“
kad u pjesmi postoji koljeno u nju se može pasti
kad sam u pjesmi opet imam pet
ja moram svaki dan pola sata padati kroz godine
do večeri sam čvrsta tuča nadglasa kapanje
kap po kap iz slavine na sabranost
mreža otpale kose nalik na crtež živaca
tu tu podebljaj flomasterom i progledat ćeš
kap po kap prvih znakova bolesti desni
kako je loše obojena ta krv
jedva vidljiva uspomena na bijeloj plahti
ponekad se previsoko pokrijem i ne probudim
padam u san padam u san *piaf*
kad sanjam sanjam koljeno
kad previše pišem „koljeno“ padnu *windowsi*
kad padnu prozori padnu profili
moj profil padne kad padne zid roditeljske kuće
to me w. nacrtala u trećem osnovne

tema je bila „zima u mom gradu“
samo oponašam dobro oponašam pad *piaf*
kao snijeg u kugli:

padam iz dna

I SVIH DJELA NJегоVIH

Kao da je bio u lošoj strani ogledala,
pijani muškarac diže se iz trave sav izrezan
Ulazi u fontanu, iz kože izlazi
jato crvenih riba

Crvena riba prva je u kući postala leš,
odrezani jezik s lelujavom perajom krvi
Nisam više mogla govoriti
pa sam napisala na akvarij:
odričem se plivanja Obećali su:
voda šuti, ali zapamti

Muškarac sjeda na klupu pored:
torzo pun jezika, a ne govori engleski
Naš odnos, kao svaki dobar balkanski,
temelji se na neizrečenom
(vode nikako ne mogu zaboraviti)

Dvojica radnika dovukla su na zelenim hlačama
misao na prijazni tepih trave,
ali kosilica jedva da priznaje
vrijeme između košnji

Jedan od njih kaže: mrzim ovaj grad

I sama sam pogubljena u prijevodu:
izgledam kao na iglama,
a zapravo gledam u klinca iza grma,
polazem u njegovu probodenu žilu
sve nade da ću prizorom dotaknuti višu sferu

Muškarac ustaje pa pada
Ustajem i vidim: ribe i fontana su ružičaste,
latice oko muškarčeva tijela još svjetlije,

kao sjenilo na kapku
koje ističe oko, ali ga ne izražava

Svuda uokolo svježe britve
Ja stojim nad vodom,
zovem ogledalo

VJEŽBANJE SMRTI

Ima stvari s kojima se nikad neću pomiriti:
proizvodnja jagoda pokriva tek tri posto potreba,
okus jagode u većini kolača dobiven je iz piljevine,

bez obzira koliko dobro studenti izvedu operaciju,
medicinski miš mora biti ubijen
W. nazove, kaže: jesam, kaže:
malo se gleda u to malo srce, potom se otkine

Koje bi pitanje trebalo postaviti nakon?
Možda:

jesi li znala da je baka zgnječila miša
kantom za smeće (Nije plakala zbog onog što su, bučno,
komadići srca napisali na pločicama,
nego kad je vidjela slijepi zemljani kanal duž hodnika,
shvatila da je ubila krticu,
sporiju i od staračke štake)

U slušalici miševi dišu kao da su živi

Ja ako se i odvažim nazvati, obično želim reći nešto
o jagodama koje zriju na prozorskoj dasci,
kazati: zrelost, to je kad jagode povjeruju
da je krvi mjesto u srcu

Ako se i nazovemo, govorimo kako je slatko,
jer su nam usta puna piljevine
koju smo žvakale od prvog do petog rođendana
ne bi li prestale osjećati jezik
U slušalici šumi respirator,

a onaj koji se budi iz kome, okružen najbližima,
progovara nepoznatim jezikom

Šutnja je jedna od stvari koje me ne prestaju tješiti,
lijepi privid da je svačija samoća ista Ja isto

prije spavanja sto puta pritisnem prekidač lampe,
gledam kako plafon pulsira poput bijelih prsa,
mislim:

malo se vježba, potom se prekine

ROĐENA U METALU

Ne smijem ti dopustiti da čuješ
kako izgovaram baršun,
mogao bi čuti dlanove koji brišu znoj
po oglodanim rukohvatima baršunaste fotelje,
grubost čitanja, to kako sam ponekad
samo željela ustati,
ali u nijednom dućanu nisam mogla pronaći
drugi baršun, da zakrpam laktove, da se mogu
osloniti na vlastiti tekst, baš šteta,
uzalud dozivanje baršun baršun baršun,
odavno nije bio moderan,
a ja sam možda najviše željela
obući glasnije hlače, neku meku krv na cipelama,
pomaknuti ono malo zemlje u zavjesama,
da me dječaci nježno odbacuju, da ubacim
na pravo mjesto u disku
vene vruće od crnog baršuna,
odmah potom pomislim kauč, *Plavi baršun*, Lynch
blago se posramim što sam ga površno gledala
pa se sjećam samo da je to film
u kojem ništa nema smisla,
potom također bez imalo smisla
uzmem upaljač rukama petogodišnje sebe
i zapalim fotelju,
da bolje vidim koliko se ispravno znaš
radovati nesrećama Ja samo želim
da me odbacuješ,
da baršun o kojem misliš
ostane nježan

VEČERA, KAUC, TV

Zamišljam kako gladiš dvije rajčice i kažeš:
ribe su podmukle

Napipam noću krljušt u obrazima,
kao sljepačko pismo kojim se u nekoliko riječi
objašnjava sve o meni

Nikome, nikome ne dam da me čita
Ledena zelena leđa svijaju se oko zjenica,
to su mi obrazi pobjegli u dan,

u takozvani pogled na problem,

kad se čini da gledam bez gađenja
stablo koje je posađeno kad sam rođena
i ima posjekotinu iz koje mravi

Crno, sporo mislim, a ništa me ne sustiže
jer sam jednom iz kalendara brodske kompanije
izrezala jato riba Danju
ne vidi se ono unutra,

no ribe puštaju crna crijeva iz broorskog motora
baš kad je nužno upaliti šibicu, tada
bilo na vratu postaje točka najtamnije rečenice:

više ne mogu čitati bez eksplozije

Rado bih vidjela taj stupanj napetosti u tebi
koji ne priznaje granice tijela,
ali sve me pročitano pomisli:
lik iz Rushdievih *Stihova*
kojem je otac otpilao stablo rođenja

Zarezat ću još jednom u vrat,

malo luka, malo ulja, malo krvavih zareza,

da ti dlanovi narastu veliki i pismeni

KRALA SAM GROŽĐE

Postala sam velika i nespretna,
kao kad se u rutu upiše svijet, pa postane rutina
Malo govorim da svijet ostane manji,
da bi, tako, stao u jednu riječ

Ni danas ne mogu izgovoriti dalje od kuće,
zaštićene mramorom kao spomenik palim borcima,
jer još na ogradi vidim djeda,
do pasa pokopanog u vinograd,
od pasa lako zapaljivog,
kako govori:
kad sam izgovorio državu, bila je država

Poslije je posve pokopan,
prekriven blatom koje mu se stvaralo pod jezikom
od izgovaranja podzemnih riječi,
kostiju i slomljenih dječjih kostiju

Umirali su, umirali,
ili prelazili na drugu stranu ulice,
kad god sam kući izgovorila stranu

Ali, u to vrijeme, bila sam spretna,
mogla sam istodobno viknuti oba pločnika,
crtu za pretjecanje na dnu,
i šupu lijevo u kojoj je I. čuvao šećer
Sad, samo rastem i rastem, trebam rušiti
ako želim otići,
a ne mogu izgovoriti ni bager

I najmanja kuća brani se,
ispunjena buldogom kao usta šutnjom,
džepovi šakama

Ponekad, nađem unutra neke nokte,
ljubičaste i skoro otpale,
a kunem se, I., nisam nikada rekla
grožđe

BLIZANKE

Ozbiljno sam razmišljala
o kopanju bazena:
više nijedna suza neće pasti uzalud
Lokva pod špinom zlobno je štucala

Možda smo ipak predugo sjedile na ogradi
Dolje su se grmovi ogrozda punili iglama,
bezbolni ako ne diraš,

kao spoznaja da i ljeto može biti oštro
Majka je bacila na nju punu šaku antibejbi pilula,
rekla joj: sad se jebi
Na čelu se jedna uspjela primiti,
kao da ju je gađala sjemenkama trave
koju su momci zvali „momci“
kad su htjeli znati je li kurva

Ogrozd s čela, gumena, mrtva suza
(otpadak od grozda, buntovno zrno)
zaglavio mi se u poljupcu

Pomislila sam: treba izgovoriti taj ogrozd,
gram ogrozda, zatim zemlju pod ogrozdom,
govoriti dok ne nastane velika rupa u razgovoru

Nitko se nije pomicao,
mišići su bili snopovi igala,
prsti su prestali brojiti godine

Suze su se slile duboko u kapke, poslije
bio je bazen čim zatvorim oči:
crveni kokteli, plahi suncobrani,
kosa koja leluja iz dna kao crni plamen,

i mrtva voda među njenim bedrima,

złobna budućnost

JUTARNJI TAKSI

Autizam Na autizmu
metalne ovce, prebrze za brojenje
Uostalom spavam Uvijek spavam
Uvijek kad spavam, sanjam *paintball*
Pucam u tebe zelenim srcem Pašnjakom sam,
niskom potrebom za nježnošću, omekšana
Grizu me, žvaču me, jedu me
Tu sam pod haubom, nebo ne živi
Autizam:

zaljubljenost u mehanizam

BURKA

Štedim Štedim

cijelo ljeto Uskoro će sol

ostati bez vode, slani nokti

povrijediti kožu Noću se koža

stisnuti u crijeva Crijeva se sjećati noktiju,

sanjati nježni kruh Kruh ujutro

čekati maslac Maslac čekati

u dućanu Izlog biti pun knjiga,

na knjigama tanko narezano lice Lice

misliti na šunku Staklo pojesti knjige,

ispljunuti kovanice u džep Kovanice

pasti na pult Puder pasti na pult,

ljeto pasti, listopad: vrijeme da se

počne lagati

III. CVJEĆARICA

OTOPIO SE SNIJEG NA PISAĆEM STOLU

Pouči me plakanju, napravi košu pluća od maramica
Moram vidjeti nešto bijelo da bih disala

Zdenka vidi crno, točku u mom lažljivom grlu,
jer sam napisala sve je ružičasto u marami,
a znala sam neće biti zamijenjena kosom

Od straha bih sad najradije uzela valjak,
usmjerila kretanje u bijeljenje zidova njene kuće
Jednom će
sve naše kuće biti prefarbane

Ne bih voljela da dođe do toga,
da te vidim u bijelom odijelu,
ali kako biti iskrena pred vestom toliko šarenom
da negira rebra, pregrade koje noću brojim
da bi vuna preskočila dan

Nauči me plakati, jer ne znam drukčije napisati
„siva svakodnevica koju ne napuštam“
nego ovako:
u prozoru kolodvorskog bistroa
oblak priziva crnu misao na oluju,
janje usmjerava meso iz bijele veste u dim
Gušim se ako za pet minuta ne vidim
nešto neispisano

IGRICA

Kao kad zaboravim ubrani ljiljan
u hrpi svega na pisaćem stolu
pa ne mogu odrediti odakle ta glavobolja,
to nezadovoljstvo,
tako me Dave podsjeća na tebe,
kukac koji klizi u kuteve kvadratnog oka

Možda je stvar u granici, mraku iza imena,
kad uguglam „Dave“,
saznam da postoji „Dave and the Dalmatians“,
američka klapa koja pjeva i sevdah

Kažem, stvar je u granici,
majici koju ćeš jednom možda obući iako,
kao ljiljan pisanju,
ne čini dobro tvom torzu

Komadić pamuka poskakuje na ekranu
Tipka poput malog srca kuca pod prstom

Prsa su rijetki dio tebe koji naslućujem
Ali kako ih ugurati u tijesni prozirni tekst,
a da ne bude neukusno?

Tako me strah kiča, otkad te znam, da samo šutim
Još mogu, razmišljam, završiti sa stilom,
sad kad, nimalo nalik na sebe,
radim gluposti kao branje cvijeća
Inače ljeti

prođem razine koje se mogu proći,
preskačem trave, bacam kamenje,
skupljam svjetlucave predmete,
ležim mrtva,

s preostala dva Davea ponovim isto

LJETNA TERASA

Stavila sam puder na čelo da smirim isijavanje,
haljina mi cvjeta

Je li moguće da nosim biserne naušnice?
Vjerojatnije,
savila sam dlanove u drugu polovicu školjke,
položila ih na uši i predugo stajala zatvorena
Noću sanjam:

izvlačim izvlačim iz glave trake kazeta
koje je majka dobivala u časopisu o sapunicama

Cijeli život tražim ove ljude
koji sjede na terasi i ne sviraju saksofon
Njihovi strani jezici meko lete, ali ipak su mrtvi,
kao guske iz jastuka

Kako te prevesti? Ideja, atlas, bit?
Čime te prevesti? Previše obične su
boje auta

Nije dobro za prizor no jest za pjesmu
da trepavice dobiju grudice, da budu
kao grablje koje glade zemlju pod, recimo,
ušima mahuna što slušaju
ali ne razumiju,

kao što moje uši pune saksofona
ne razumiju maskaru, njene tamne razloge
Zašto je tu,
koga misli dočekati?

Haljina mi vene, kraj se zabija u bokove,
nasilan kao sreća

Crna povorka s plaže vijuga prema kopnu
Nemoguće je pomisliti netko će doći,
progovoriti jezikom koji razumijem,

i bit će poput neželjenog buđenja, prisila
da napustim jastuk, prihvatim riječ

ŽENA KOJA ĆE KUPITI HLAČE

Što duže stoje, najlonke se bolje sjećaju
kako sam nesigurno koračala:
stopala u njima smrve se, mirisa strogog cvijeća,
poslagana duž prečke poput sova,
paze da točke ne dolete s dalekih stijenki ormara

Uplašim li se zavoljet ću, sjednem unutra
i gledam kako prašina boji tekstil
Košulje zaboravljaju koliko su žudjele za torzom,
čekajući na golim ključnim kostima
da logorski neon prestane biti iskren

Sama sam birala svoje tijelo, i tko mi je sad kriv
Doduše, bubrezi mi jesu dragi,
sjećaju se piva kojim si im gotovo izjavio ljubav:
zato sam tako sebična,
i nikad ne bih donirala drugu priliku

Čekam dok zrak ne bude čist od lavande,
pozovem moljca, on dođe i to je kraj
Moram potom izbaciti košulje na humak,

bijelim kostima na dnu ormara
malo se uspješnije oslijepiti

PARK „RADOST“

Dolaze sunčaniji dani, u kotačima bicikla
okreću se dva gola kišobrana
Prestala sam razmišljati o pokrovu

živim na crti,
ne smijem pasti kosturom u mrak
kojim zemlja opisuje moje tijelo
kao u njemačku rijeku
koja se sjeća samo stražnje strane tvornice
Okrenuta čistoj dosadi,

gledam u djevojčicu čija se sjena,
prekratka da bi se u njoj mogla prepoznati,
spušta niz tobogan i poput lopte
kotrlja do štapa Starac bolesnih koljena
više se ne igra Iz čiste dosade
dajem mu ime:

Birger geodet, autist (to kako
rado negiram a opet želim)

Samo gledam lijepo se kotrlja,
nailazi no čekam da se obrne,

evo,
više ne mislim na onih par dana,
oblake pune zbunjenih munja
Bilo je nemoguće nositi takvu ideju,
kao da znojem iz dlana uzgojiš,
iz najobičnije uzbuđene žile,
dvije drške za kišobran,
do jeseni otpale, staračke štapove
Dolaze dani,

kosti se okreću
Padam s bicikla,
jer imam prečesto ime:
mene zemlja nikad ne zaboravlja

LORCA SE OKREĆE

Mitske „zlatne jabuke“ zapravo su naranče,
piše na ambalaži džusa

On ponekad kaže stvari kao:
kakve su to pjesme bez naranči, evo pojest ću je
a ti napiši naranča naranča naranča
Pišem: naranča naranča,
za guzove ljepotana do koji hvataju boju

Način na koji stavlja sunčane naočale vrijeđa me
Nikad neću shvatiti
mehanizam gužvanja njegova ručnika
Slama u šeširu, pucketajući kao da iščekuje,
dovest će me do ruba

A u tebi nema ništa nalik na sunce,
nimalo sjećanja na kaotično japansko podne,
nimalo nervoze bolivijskog razbojnika
koji lašti pištolj za sutra
Nepomičan si, hladan, kao nikad nije,
ili nikad neće

Sok grca dok ga dolijeva, naslućuje
Ambalaža tvrdi
da je krajnji rok bio prije mjesec dana

On kaže: uguraj još jednu negdje
Ja kažem: uguraj si je sam

Među nama leži narančasti nož,
za mesnatim brdima nestaje svjetlo
Nemoguće je gledati kako žvače
i ne pomisliti: tom se jabukom
tako teško ugušiti

BABLJE LJETO

Nokat koji sam pronašla u crnoj torbici
visi nad ulicom
Noć je tijesna i pravilna

treba brzo dovršiti nestanak
Ljeti se trake s pješačkih prijelaza
lako lijepe preko očiju: skriveni identitet,
ali sa svijetlim mislima

(Jednom, privezao mi je traku preko očiju
i poveo na stube koje se spuštaju do mora
Pucketalo je drvo na hrptovima čamaca,
pomislila sam da se pomiče prsna kost,
zabija pramac u grlo,
i riječ stuba na kojoj stojim
podrhtava pred nasrtajima te praznine)

Treba dovršiti nestanak prije centra
Bit će puno stranaca, možda u nečijoj zemlji
vjeruju da je čovjek ništa

Sve odraslija noć, oblak otvara i zatvara nebo
kao poklopac kante za smeće:
neugodan prizor mladog mjeseca – prijetnja
grebanja pod površinu
Nemam ostataka,

samo se smijem malo pretjerano bijelo,
kao da jedva zadržavam
plahtu uguranu u usta

O Pinokijo, Pinokijo,
pravi se dječak postane kad se prestane lagati,
ali ja volim opasnu slobodu

koju laž pruža riječima, recimo:

u četiri ujutro trake se vraćaju na raskrižje,
noćno ispiranje od sandala pravi klizište
i opet sam na lučkoj stubi:
svi koraci su greška i nijedan nije greška

Cijeli život nisam naučila
nekoga stjerati u kut

AZIJA

Ljudi bijeli kao ja nose previše madeža
i neku tužnu opasnost,
kao sloneći zub

Čovjek crn kao on slaže dinje na štand
Ta toplina teži približavanju, kotrljanju
koje zatvara svijest u jednu točku,
u spojena koljena

Eto nas u toj točki, istočnjački precijenjeni
Ta točka to je nemirni mrav, madež
koji je poželio život Te točke one se

množe, točke crne kože na bijeloj koži,
nedvosmisleno izražene,
poput bijele kože na crnoj koži

To hladno pod kožom koljena, to su pokoljenja,
staklene zdjele u kojima baka čuva novac
za svoj pogreb, ružičaste novčanice,
jedva podnošljive,

nalik na suhe svinjske jezike Nimalo ga
ne volim, ili ne znam reći drugačije,
ali uvijek imam dno ispod dna:
mogla bih sebi podvaliti sebe

Uzima jednu dinju, ja drugu

Ulica između nas
teče nasilno kao da razdvaja koljena,
desno ne zna što mu radi lijevo

Smije mi se bijelo,
do jutra ću mu izbiti zube

punom šakom mrtvih mrava

UNUTARNJE DVORIŠTE

Nad vratima staklo je tamno Podignem li pogled,
mogu zamisliti boju potiljka koji visi na leđima,
prazan i razočaran, kao ruksak poslije izleta
Podvalili su mi brod u kojem je more zvučalo neugodno,
srdele od kojih se razvije strah od kostiju

Početak rujna, vrijeme kad u unutarnjim dvorištima
cvjetaju oprane potkošulje,
pamučne i bijele kao povijest ropstva
Što smo naučili od tereta ovog štrika?
Kad je nešto neispisano i miriše na afričko cvijeće,
nemoguće je zamisliti da je tijelo patilo,

kao što je nemoguće pomisliti
da je radnica iza pulta ikada bila ljubavnica
Sad, stojeći u studiju za kopiranje i printanje,
ulazi u fajl i printa sto papira, na kojima je
masno ispisana po jedna jedina riječ:
vrata, dvorište, studio, radnica, i tako dalje

I kad vidi: kosa, skupljena, u, prekratak, rep,
nalik, na, četku, za, pjenu, kao, da, je,
od, nekoga, napuštena, prije, jutarnjeg, brijanja,

ona se ne prepozna, samo isprinta: pedeset, kuna,
i račun Platim, izađem, vidim
ispred planinarskog kluba prekoputa psa,
sklupčanog na tri noge još otkad sam printala
maturalni rad, i napokon se osjećam
kao žena u turističkoj reklami koja vrlo umorno,
gotovo uvjereno, izgovara: dođite

Na izlazu iz dvorišta u staklu je svjetlo ulice,
teret je sišao Osjeća se posljednja sparina,

na vratu kragna urezuje obruč

BORGESOV PROCES

Starica vuče torbu s kotačićima
Što ljudi nose unutra? Liječnik je rekao:
ne gledaj teške stvari, mrežnica će se odlijepiti
od obične predodžbe
koju nam svjetlo daje o svijetu

Prati me zvuk kotačića, nalik na dahtanje psa,
vlažni mrak hvata se za gležnjeve

U što gledati? Dolje su kamena stopala,
gore gradić od ledenih lego-kocki,
a liječnik je rekao: nemoj se igrati
Možda stvarno treba shvatiti ozbiljnije,

napisati: prljavi prst nekog boga je,
kao nepismeni potpis, povukao asfalt do zgrade,
ili: kratkoća psećeg daha tjera,
još malo prijeći će ispred

I zemlja se boji ozbiljnije, na svakom koraku
pušta stabla u nebo Pulsiraju pluća,
pulsira pseći mjehur

Vrata haustora: spas
Mrak haustora: stupica
Sklapam oči da se oslobodim
- ja hoću vlastiti mrak, u mraku otkucaje tipki,
tipke lifta, tipkovnicu, tipke koje kažu:

mladi muškarac prati me vukući kofer,
zviždi,
kao da se vraća ili zauvijek odlazi

Recimo da ima dužu kosu,
neka mi oči još malo lepršaju

PROPISANO PROLJEĆE

Priroda tablete takva je
da bi mogla u sredini sadržavati žutu točku:
žumanjak bijesno bačen u brašno,
oko koje drži u oku rastresenost pogače;

izjavnu rečenicu sunca usred tratinčice
naslikane na spomenaru iz devedesetineke
na kojem su radnice bangladeške tvornice
u majčino ime napisale:
ne postoji bolja kći od tebe

U obruču tratinčica ljubav je oduvijek upitna
Tableta pak voli odsutno, ali zamislivo,
nalik na kameni kotač Djeluje,
no ne djeluje zapravo

Kažu, važno je samo pogurati, dvadesetosmi uskrš
bez smisla u tijestu, brašnasto tijelo
sabrano u jagodicu prsta,
njen otisak pod jezikom,
nalik na uštap Prisiljava da izgovorim
noć za spavanje

Kako se odmoriti?
Ima toliko događaja koje treba
zamisliti prije gutanja

PUT CVIJEĆA

Lavlje zube, bol koju nisam osjetila, sanjam
Ulazim u cvjećarnu i kažem:
ne ruže!

Kako je bučno, cvjećarici prsti pucketaju
Plaća nestrpljiva u mojoj šaci,
skupljena kao pupoljci
što su poredani uz zid strogo poput datuma
Ona vadi jedan iz zadnjeg reda,
ali dan se ne pomiče
Ne želim kenjske ruže, nisu iz zemlje
nego iz krvi, kažem – lažem,
u mozgu ni traga od boli:

lubanja košare puna bijelih latica
Kukac, brza neugodna spoznaja,
skrivao se u sabranom cvijetu
Iza raspada, trčao je uz ruku, pod pazuh,
preko leđa, preko vrata, preko potiljka:

prisebnost je morala biti sačuvana,
procesija nikad ne smije doticati zemlju
Ja, od pete godine zadužena za tepih,

osjećala bih gađenje
i pod drugim imenom

Tulipani? Ljubičice? Narcisi?
Ne ruže Ne ruže Ne ruže
Upitnici u prstima cvjećarice izdužuju se
u kazaljke

Što ću si pokloniti za ovaj rođendan?
To što sanjam

nema imena

IV. KUĆA OD SRAMEŽLJIVE CIGLE

REMEN ME NAGOVORIO

Remen želi iz kože,
krug ispunjen hladnom haljinom
Vole me mlaki kokteli, ponekad pločice u zahodu
Po njihovom sestrinskom, hladnom kvadratu
ružem za usne piše *fuck* moje ime

Društvo, koje vidim na deset do petnaest godina,
već okreće lica u mrak,
ostavlja me samu između tijela
Ona moraju plesati po nalogu ritma,
no ja mogu stajati i more će mi svejedno prići

Riječi postoje, negdje gore, na plafonu kluba,
kruže nad reflektorima Šarenilo
zauzima uho, ko Petrovo

Ujutro se budim, vidim da imam Petrove uši,
ali kunem se ne znam nikakvog Petra,
kao kad me telefon zlostavljao
a majka bi rekla: ne postoje lažna imena,
samo trebaš priznati ljude u njima

Davno je bilo, deset do petnaest godina,
sad me telefon voli, Vip redovito misli na mene
Samo je remen svaki put sve hladniji,
kao da ću ga trajno skopčati

TAJNICA I/ILI MALA TAJNA

Ne volim panoe, stotine plutenih čepova
stisnutih u čvrsto jutro

Ni pribadače ne volim, plastična sunca pod kojima
bude još jasnije koliko su slova stvarna

Sve što volim pomalo ne postoji, recimo paunovi,
i nitko mi ne vjeruje kad kažem da sam bila
na otoku presvučenom tirkiznom svilom,

da sam sjedila na cjepanici, sjekirom cijepala
telefon, bez namjere da ikad više kažem
veliku riječ, kao: fotokopiranje, šef,

ljubav Paunovima su zjenice izlazile iz kostiju
kao neka plačljiva prošlost, mljevena kava
stvarala se među prstima, i opet je bilo jutro

Sve što volim ne postoji, recimo
ono čemu se molim
za toner koji treba zamijeniti,

papir s greškom od kojeg ću složiti
tisućitu pticu,

zabavu na kojoj ću
skupljati čepove

MLIJEKO U PRAHU

Ništa nije strašnije od vodenog kreveta,
vala koji ponavlja vlastiti kraj,
ali o čemu drugom razmišljati da zaboravim
da danima, možda oduvijek, nisam brisala prašinu:
previše nedjelja ima tjedan

Nije raspad riječ, već tuga u glasu dok govorim:

ruzina na rubovima limenke sardina, možda je to
krvavi rub portirova oka, kad me ono
puštao na tvornički gat,
mirno promatrao dok se trzavi po trzavi prst
ne ukoči u ljuskama

Učio me da nemam milosti Ružičaste školjke,
nalik na bombone, nasukane među stijene,
učinile su da sve izgleda kao igra
Obala se smijala stotinama galebova,
daleko je bio karijes

Kroz igru se najbolje uči: nikad nisam
kod kuće oslobodila prste u fototapeti,
na fotomoru flomasterom napisala naprimjer:
ništa nije strašnije od mora u dnevnoj sobi
Tada,
sve je otok: kauč, limenka, kruh,
svako zrnce prašine,

jastuk u kojem se noću iznova iznova
raspadaju krila

KUĆA OD SRAMEŽLJIVE CIGLE

Računi su toliko puta obrnuti
da su se brojke zatvorile u bube,
a opet su točne, kao jako korištena metafora,
recimo pustinja,

kad se napiše: popucani skaj na kauču
izgleda poput komada pustinje,
a svi znaju da je pustinja život,
nešto kao osušeno nebo,
i da je kauč život gubitnika

Sad kad sam dočekala priliku,
htjela bih napisati: smrt je lovac,
ali jedini lovci koje znam, Raško i Bikan,
trenutno su posvađani, pa bi bilo dobro
ne zajebavati ih metaforama

Njihov je jezik prastar i brz kao disk,
jedan trzaj i krv promijeni smjer Ja ipak,
izvan konačnog rješenja,
trebam napisati vrlo suho, mjesto
na kojem su suze nemoguće,
recimo:

iz gluhog pijeska jedva se razabire kucanje
Srce stoji, to može biti samo
članak mog prsta na ulaznim vratima
kuće u kojoj sam se rodila, ili

glas koji broji zrnca
na vrhu svake mrtve nožice

REDOVI

Nekad sam imala crnu crnu kosu,
nitko me nije mogao vidjeti

Stopala su mi bila ledenija
od pločica na podu burze rada

Sad iz čarapa proviruje svinja
koja je predala but,

potrošene pete rastu iz tjemena,
utičnice nervozne od vlage,

iz glave se spuštaju sitni konopci,
svaki dan jedno smaknuće
netko objavi

WAITSOVO GRLO

Kao da je netko zapalio stotine domovnica,
tako ovih dana ptice polijeću sa žica
da odlete na bolje mjesto

Čini mi se da je sve što postoji
jednom bilo zapaljeno

Već me danima prati ugašeni pas,
šapama utiskuje maćuhice
u trag stopala, ukorjenjuje krug:

ovdje sam već bila
i nijedna se maćuhica nije odlijepila od tla
i u crnom oblačiću makar načas
upalila žuti jaglac Kažu,

Tito je volio jaglace,
pravilno raspodijeljenu narodnu sreću

Ja mislim: depresija je mnogo iskrenije stanje,
mlaka sjena pod vrućim psećim šapama,
ravnodušnost ispod vjernosti

Ponekad se, tako, tekst proširi po podlozi,
raspadne,
nikamo ne odleti,

a krug ljudi u koji dođem
ispuni nekom nježnošću,
jezivom kao snijeg koji nježno pokriva
njihove male mrtve kljunove

ODLAGALIŠTE

Njuške policijskih pasa u glasu ćelavog čovjeka
traže tu ženu već godinu dana
a našle su samo ukosnicu,

i drvored čempresa izgleda
kao češalj starice koja je uvijek psovala nebo

Sad je vrijeme za razmišljanje
o prirodi toster, o drugom tostu
koji se ohladi prije no što se pojede prvi,

kako nikome nikad neću ispričati
najsretniji trenutak života, zimsku noć
u kojoj smo stajali, sami i zatvoreni,
stražnja vrata šoping centra i ja:
kucanj kažiprsta tvrdio je
da je parkirani taksi ispunjen kamenom

Iza leđa, u neonu na golim tjemenima lutki,
vidjelo se da ljubavi nema,
a kiša je prešla u kamenčiće, kao da nebo
zafrkava kosti onog prsta

Zbog istog crnog smisla za humor
kad bi kruh u obrazima ozbiljno problijedio,
voljela sam toster,
ali nešto je u mehanizmu puklo,

i sad čovjek s olupinom,
sav u svrsi kao uš,
zalazi posljednjim sjajem kože
među čemprese

Strašno je
imati kosu

PLANINSKA STANICA, TJ. DNO

Poruka me oslovila krivim imenom,
Jasmina,

a paprika na omotu čipsa
izgleda kao pseća igračka
Slutim li igru ili prijetnju?
Nema škljocanja,

tj. analogni su aparati mrtvi,
a i nema se tu uslikati ništa uvjerljivo,
žuta je boja previše prijazna za planinu,
tj. samoća ima savršenu kulisu,
ali iza:

pas, godinama zavezan u dvorištu ujaka,
konzervativnog vijećnika,
kruži lancem po zemlji,
bijes skoro mrtav, tek sekundni zvec
metalnih buha na ušima – tako bi
zvučao vlak,

da misli nisu nijeme,

tj. tiho je jer mislim samo na *smartphone*
po kojem razmazujem prijetnju smrću,
i grm cvijeća za kojim čeznem
jer svojim bijelim, slijepim lećama
ne može izraziti koliko sam modra

Ime Jasmina krivo je kao i moje ime
Vadim latice iz očiju, voda potapa
slova, raspored vlakova

Od jutra hodam u krugu oko kućice,
tj. znam: nema dalje

PTICA KOKOŠ

Zmija nije konopac, ni na što ne nagovara
Vidi joj se samo vrh repa, špic špicaste cipele
u kojoj me nikad neće biti:

bila je moraš moraš, sad je smiješno staromodna

Dvije i četvrte
taj špic je povučen s ograde donjeg balkona,
pritisak na stopala nestao je
Prethodila je oproštajna zabava,

djevojka sa žuljevima
spoznala je zloću asfalta u četiri ujutro

Uvijek sam na balkonu iznad: kokošja perspektiva,
kad sama u polju shvatiš da zmija nije životinja,
već način na koji biti čvrsto na zemlji postaje jezivo

Vidiš, i čičak je jednom bio običan cvijet,
a sad je zauvijek zaleđen u svom strahu

Možda sam otišla predaleko,
ne vide se staje, ni cesta, ni zidovi,

samo vrh krova, krvavi grkljan koji
boji oblake u bolnički otpad

POPODNEVNI POSJETI

Mjesto na susjednom krevetu
žuto je i posuto staračkim pjegama

Ne donosi banane, rekla je, kad ih dugo gledam
čini mi se da poprimam njihovu boju

Dno dviju šalica puno nečitkog taloga,
još sam joj u očima
Ponekad treba povjerovati po svaku cijenu,
kao kad su moji kupili pehar,
svima govorili da sam osvojila turnir
Takve stvari prosvijetle,

starac je, rekla je, gledao u plafon
dok mu bijeli kvadrat nije pao preko glave
Za mene je gledanje u plafon onaj strašni moment
kad svatko može vidjeti uokvireni život,
svijetlo koje je postalo tamnije od tamnog
(bijela dječja kosa raste na starcu,

majka muškarca s benzinske
hranila je kosti šake koja ju je udarila)

Stari je, ona se čudi, samo dan ranije
bacio pelenu u prozorsko staklo
Taj udarac, čudim se,
kako nije shvatila tko kuca

Šalice su preokrenute, buljim u prazno, već
godinama Vrijeme istječe,
skoro će pet,
ali odlazak još izgleda kao nešto
što nitko nije mogao predvidjeti

NEUMJERENOST

Metar, mrtva trakavica, omotao se
ispod ruba grudi: sedamdesetpet centimetara
Dodala sam dvije zdjele, dobila grudnjak
sedamdesetpet ce No zdjele su prazne,

sedamdesetpet pada ispod sedamdeset,
grudnjak će se spontano otkopčati

Krave proizvode hormone, jutro je,
iz kruha padaju smrvljeni prsti pekarice
Boja broj pet zrije u malinu,
kartoni juhe drhte u kamionu, drhte krakovi,
stablo je u posljednji čas poklonilo metak zecu
A grudnjak odustaje

Trudim se naći unutarnju puninu,
udahnuti i stati još koju godinu;
koža se uvukla među rebra kao starački obraz:
zubi nema,

mene se, čak i za kišnih dana, hrana ne boji:
puževi izlaze iz rupa u začine,
šparoge susreću jaja u šikarama

Prihvatiti, upoznala sam krajnji napor toga,
kad čelo posljednjim znojem prihvati pizzu,
krumpiri prikriju podzemni miris
pomfrijem, čipsom, pečenkom

ali grudnjak se ipak ipak otkopča

I eto dođe večer,
pilići smireni pod modrom rasvjetom
poslušno pakiraju meso u plitice: za sutra
Špageti, obećanje mekoće, ali kako zaboraviti os

oko koje se vrte, budni čelik vilice

Grudnjak se, otkopčan, nabrao ispod košulje:

sise stogodišnjakinje,

kao da živim višak vremena,

ono što je prekipjelo

V. PISMA BIRGERU

SAMOUBOJICA

Uzeo je mini-frižider, stolnjak i šešir,
kremu za sunčanje i nešto protiv muha

kao da će napokon susjedu koji naiđe
moći reći: idem na izlet

Ali tog je dana bilo trideset celzija,
nikoga kome bi se lagalo,
džonovi su cijelim putem zastajkiivali

Iz tekućeg asfalta izranjali su stoperi,
kartonski gradovi slagali se pod kapke

Trpkog pogleda stigao je u šumu

Južni vjetar iskušavao je
unutarnju stabilnost krošnji, padao
rastresenim peludom, vraćenim prahom,

u prestravljeni žuti pogled trenutnog neba,
koje brzo, vruće zaboravlja
zadnje lokve jučerašnjeg

Hodao je još kilometar prema sjeveru,
blatnjavom putu grlo se steglo od patika

Onda je napokon, proziran i proždrljiv,
sjeo u travu, izvadio jabuku
i jednim se mrzlim ugrizom sav zaboravio

Sjedio je tako,
gledao u ukočeno srce,
u hladnokrvno uže na dnu frižidera,

mislio: više nikada neću otići
toliko daleko

EMENTALER-ŽIVOT

Etui je zaškripio, neutješno kao mali lijes,
kad su me naočale napustile

Kontaktne leće žuljaju, ali jasnije vidim
koliko su elastične portirove oči
Svako jutro uhvatim ih blizu sisa,
premda nemam namjeru poigravati se

Duplje, predugo prazne, kao da usišu portira,
službena odora ostane bez sadržaja,

nalik na ženu iz urudžbenog, nevidljivu rupu
iz koje povremeno bljesne jezik,
bolesno bijeli, debeli crv

Bez gađenja,
u pauzi čistim zahvaćeni dio breskve
Gladim kožicu među prstima:

žilava mekoća, meka leća, to je dakle
ta samoća

Stavim li sad naočale,
koža s nosa i iza ušiju ogulit će se,
jer je zaboravila njihovu težinu
(Krvavo mlijeko
između rutine grada i rutine sela)

Ali imam godine i godine
da jednom u dva tjedna,
pogledam s dna wc školjke na sebe,
i vidim –

Navika, rupa u vremenu

DAN U MUZEJU

Ja samo izgledam bolesno,
jer mi se vide vene,
plave žice koje je I. našao u starom radiju,
nasjeckao, napravio metke da, za početak,
praćkom izbije poneko oko

Stvari imaju slijepu stranu,
ako ih gledam ja:
tjestenina za lazanje – uglata hostija;
omotnice računa – zavoji za zapešća;
rep bijelog haskija – perika poludjele starice
Stat ću,

bojim se pasa, izgledaju
kao da će se svaki čas nešto desiti
Tu gdje sjedam nema ih, oko klupe samo
vučedolske golubice,
smiješnim animiranim koracima
jedva da pomiču šljunak
Jedem neke sjemenke u gustom medu,
nalik na krila kukca u jantaru

Sve izgleda onako mlado kako su mlade
previše stare stvari,
prevedene na jezik znanosti,

ili drugi
(*Punk* na naslonu klupe
prekrivaju moja crna, plastična leđa)

Ja samo izgledam nepokretno,
jer želim pristajati gradu-muzeju,
gdje je tlak u psima pristojniji:
ide li krv?

NOĆ U HOTELU

Jedna kuglica nestaje u odvodu,
druga nije više naušnica

Neka bude crvena - i bi trešnja

Ako je ljeto, smijem ih jesti
Ne smijem pustiti sok niz bradu, prizvati
Sarajevo mumificirano snijegom
u ratnom filmu u kojem djevojčica padom
kaže nešto o tišini Njena brada,
dok se crveno mrači crno na bijelo,
sjeća se sjene krošnje na mojoj bradi:

tu, čeka me rođak koji vjeruje
poglavnik je dobre kosti hranio trešnjama
Kao da razara poljupce između vagona i stanice,
segregira plod od ploda,
najzdravije pusti u dlanove, kaže:
evo zašećeri!

Ne piši da smo pali s ljestava,
i najbolje kosti tako zvuče
kad spoznaju iskrenost zemlje Trik je
ne gledati dolje, nebo lijepo laže,

redatelj je dječjim puderom prekrio
krv na plavom plastelinu Istina je
ne mogu podnijeti ljubav:
iz hotela, u pet ujutro, zovem nepoznat broj,
i čuje se muškarac me ne voli

Polovica kreveta je prazna,
ali ja sam još ja:
sama, sama sam se izmislila

KRAJOLIK S PREHLADOM

Sama makija,
nabijena, sigurna u sebe, kao mali mafijaši
koji ulaze u dućan šivaćeg pribora
da izvrše prijetnju,

leđima prisiljavaju sunce na zalazak
Odgoda je bila duga, treba povjerovati
kraj je dana

Fazan ne dolazi, ne voli metak u mozgu,
a i kašalj kao da ne želi privlačiti pažnju,
polako popušta, udaljava se niz poljski put
- poštarski motor vozi djed,
s leđima teleta pod rukom,
žudnjom za toplinom slame
U djedovoj glavi zaglavljena baka,
čeka papir s, na putu s posla uzgojenim,
lijepim crvenim makovima

Istina, imam žile,
ali nedostaje prostora za dugo krvarenje
Makija i mrak stežu, tko
krene kroz njih, gubi gumbe na kaputu,
možda i glavu,

a ja sam uvijek riskirala nježnije,
puštajući stvarima da izraze podmuklu prirodu:
evo, iz drva makije mogu nastati
leci za nove lihvarske kredite,
ili: ispao je vijak iz stolice u sobi,
mogu se pretvarati da ne vidim
rupu na kojem sjedim

Jednoga dana, jezik će prevariti:

što je značilo sjesti, značit će leći

DADDIES

Profesor s Harvarda, Rus, nudi mi svog sina
Vadi ga iz lisnice kao da će me potplatiti:
ničiji sin ne izgleda tako
Drugi ima brkove nalik na muf
iz trideset godina starog pornića
Treći je visok i misli za sve je dovoljan
nabrani, tamni pokrivač kože

Drže se za čaše šampanjca,
kao da donose pred bolničarku uzorak urina,
s nadom i strahom

Tamni biseri u ogrlicama gospođa gledaju
kao oči mrtvih riba, i ravnodušno i pozorno
Druge životinje na stolu također su mrtve, zato
plavo jezera u pozadini djeluje neprirodno
Ono se kreće podmuklo, sitnim valovima,
kulisa koja glumi more

Profesor pogađa brojeve soba,
drugi govori o važnim filozofskim pitanjima
(kako pičku shvatiti ozbiljno),
visoki prebacuje ruku preko mog ramena,
kao deku na preživjelu žrtvu trilera
Nisam još spašena:

očevi su me okružili
Profesor nudi Ameriku, izlaz:
ničija kosa nije tako narančasta
Reći ću šifru, neka prođe,
neka brzo završi

DEVET PROĆERDANIH

Odlučili smo da ćemo poraditi
na mom spašavanju

Obitelj je rekla: tebi treba pas,
netko koga možeš naučiti da te voli

Pristala sam na haskija, psa koji ne laje,
a ipak je samo slika vuka:
građanska izolacija,
teoretska mogućnost očnjaka

Nastojim ne razmišljati kako su strašni
osmijesi bez oštrog viška Dresura:
red riječi iste visine:

ustani, sjedni, jedi, lezi,
izvadi ogledala iz zjenica,

zaboravi metaforu Ovo je stvarni jezik:
slina naučena misliti na kost,
ili svjetlo koje joj prethodi

Prihvaćanje je posljednja faza

CVJEĆAR SAMOUBOJICA

Imam trn u čelu Hoće svoju ružu,
zaključak pečatiran mesnim laticama

Ujutro voda boli,
ali samo je dlanovima dopušteno misliti na krv
Čelo, plutanje nad opasnim dnom,
mora ostati bijelo i hladno

Umivanje:
lijepim usta na usta, dišem na tri,
no riječi ne preskačem:

lopoč, lopoč, lopoč

NESTVARNA DJEVOJČICA

Nikad se neću realizirati,

moj posao sastoji se od gledanja
udišu li i izdišu radijatori,
kuca li kazaljka

Možda sam od tih rebara nastala,
sebe prije njih ne sjećam se

Iznad je biljka, nekoliko listova poezije,
iznad iznad kvadrat planiranog dana

Kutovi stola, poput strogih očiju koje paze
na učinak svakog pokreta,
gledaju sve tuplje Uskoro,
oštrine neće biti:

iz kišobrana već teče nemirni parket
kosti mekšaju za mrak koji nailazi

Tu je sve što trebam, svijet koji se okreće
oko sjedalice, šef: nerealno mala
riječ za božanstvo,

rezač papira iz kojeg
izlaze sve sjede vlasi

Ne želim se realizirati,
samo u najnestvarnijem poretku
postoji manji kvadrat od najmanjeg,
otvor pun brodskih truba,

sretni odlazak

Martina Vidaić

Rođena 1986. u Zadru. Dosad je objavila četiri zbirke pjesama, dva romana te jednu poetsko-proznu knjigu. Za prvu zbirku pjesama *Era gmazova* dobila je 2011. nagradu Goran za mlade pjesnike, *Mehanika peluda* nagrađena je 2019. Ivanom Goranom Kovačićem za najbolju zbirku pjesama u dvogodišnjem razdoblju, a knjiga *Trg, tržnica, nož* 2021. godine nagradom Janko Polić Kamov Hrvatskog društva pisaca. Za roman *Stjenice* 2023. dobila je Europsku nagradu za književnost.

Pjesme su joj objavljene u nekoliko domaćih i inozemnih antologija i izbora, a pojedinačne pjesme prevedene su joj u raznim prilikama na desetak europskih jezika i objavljene u brojnim časopisima. Roman *Stjenice* objavljen je na litavskom i engleskom jeziku.

Objavila: *Era gmazova* (poezija, 2011), *Tamni čovjek Birger* (poezija, 2016), *Mehanika peluda* (poezija, 2018), *Anatomija štakora* (roman, 2019), *Stjenice* (roman, 2021), *Trg, tržnica, nož* (poezija/proza, 2021), *Grad : konstrukcija* (poezija, 2023).

Biblioteka Online

knjiga 290

Martina Vidaić

TAMNI ČOVJEK BIRGER

drugo izdanje

© 2026 Martina Vidaić

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2026

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Glavni urednik

Krešimir Pintarić

Urednik

Davor Ivankovac

Fotografija

Maria Tyutina / Pexels.com

Objavljeno

15. veljače 2026.

ISBN 978-953-374-417-9 (HTML)

ISBN 978-953-374-418-6 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-374-419-3 (PDF)

Prvo izdanje

V. B. Z., Zagreb, 2016.

Knjiga je objavljena uz financijsku podršku Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Grada Zagreba. Mišljenja izražena u ovoj knjizi odražavaju isključivo mišljenja autora i ne izražavaju nužno stajališta ustanova koje pružaju financijsku podršku.